

sosialurin

telf. 147 20. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
Útgevri: p/f sosialurin

Fyritaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bladmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Framtíðin

TA LÖGTINGIÐ varð sett ólavsekudag, vísti lögmaður í røðu síni á at mál verða at taka støðu til av stórum týðningi og ávirkað fyrri framtíð okkara. Í umrøðuni um ávís landsins og fíggaráttir, mælti lögmaður til, at allar góðar kreftir vóru saman um at taka tætt stig, sum neyðug verða at taka til stímbren og víðkan av møguleikum okkara til veiðu og til at virka í hesum samfelag.

AT TAD EISINI vóru døkkir skuggar í teirri myndini, lögmaður legði fram á ólavseku, mundu flestu eisini merkja sær. Hansara bjartskyni varð tó á ongan hátt kært av hesum, men lögmannsins greiði framlaguháttur duldí sjálvsagt ikki á nakran hátt teir keldu veruleikar.

EIN UNDIRSTRIKAN av av vit í komandi tíðum skulu taka týðandi avgerðir fyrri hetta samfelag, samtyktir, sum koma at víðvíkja møguleikum til at virka, skapa, bróta upp úr nýggjum og til at evna burturúr tí, sum vit framleiða.

Í SPURNINGINUM um framhaldandi samvinnu við ta land, vit nú í 600 ár hava verið saman við, nevndi lögmaður eisini, at her verða týðandi spurningar at taka til víðgerðar og avgerðar.

ADALSTEYNA javnaðarflokksins hevur altíð verið at skapa støðu, lívkor fyrri fólkíð, sum her býr. Hetta er sjálvsagt staðugt flokksins aðalsteyna, tann reyði tráðurin í politikki flokksins.

AT TAKA støður, sum vilja leggja tryggasta stöði undir tilveruna her á landi, er tað sum flokkurin hevur fyrri eyga. Ikki at vera uppi í tí harkaliði, sum mest veittrar við innantómum, gyltum lyftum. Tí eingin er so bláoygður, at hann ikki veit, at kostprísurin er avgerandi fyrri øll stig, ið verða tikin.

Rentan

FYRSTA DAGIN tingið hevði fund aftaná setuna Ólavsekudag, legði frambrúðs- og fiskivinnuflokkurin mál fram um rentupolitikkinn hjá tí almenna. Har varð sagt, at tað er tann almenni rentupolitikkurin, sum hevur skuldir í øllum þí ringa, sum hendir í samfelagnum í fíggarligum samanhangi.

EIN FEKK TA fatan, at allur alment lánti peningurin er hann, sum er dýrastur. At tað er frá landsins síðu, at stig eru tikið til hækking av øllum rentum.

MEN HJÁ HONUM, sum fylgir eitt sindur við, var tað harafturimóti heldur enn ikki torskilt, at ein politiskur flokkur skal koma sær at koma fram við sílikum, við sílikum røngum upplýsingum, tá stöðan jú er hon, at eingir rentusatsir eru so lágr, sum hjá tí almenna.

OG SO ER tað ikki minni lægið, at tað er hesin flokkurin, sum skal koma við uppskoti um at lækka skattarentuna, renta av ov seint góldnum skatti, tá hesin flokkurin ikki minst er hann, sum hevur røtt upp um at skattast eftirstöðan hevur verið alt ov stór.

SANNLEIKIN er tann, at landið hevur víst fyrðemi við at halda munandi lægri rentu enn privat pengastovnar, t.d. landbúnaðarlán, lægstu í heiminum, húsalánsgrunnurin, lægstu í heiminum, menningargrunnurin, hotellgrunnurin, mentunargrunnurin o.m.a.

EIN ANNAR spurningur, sum heldur átti at verið tikið upp, er at biðja landsstýrið um at fáa landsbankan at virka. Tað er ongandið ov skjótt, at tað hendir.

Ikki Túnatos,
men álvaratos!

At Dimmalætting í oddagrein fyrri nakað síðani setti nakrar spurningar víðvíkjandi møguleikum broytingum í teimum sosialu veitingunum í Føroyum, nú tað í danska fólkinginum hava verið spurningar frammi um ymiskar reguleringar á hesum øki, kann eg skilja, men tá sama blað í skemtiteiginum Túnatos 19. juli brúkar hetta álvars-mál á síkan hátt, tá má eg harmast.

Teigurin endar soleiðis:

»Koma hesar reglur at verða galdandi fyrri Føroyar, sum vit undir sitandi stýri hava roynt nýreglur á annan hátt, man hetta fara at ganga út yvir okkum og verða reglurnar soleiðis, at tæy gomlu skulu doyggja fyrri at ríkið skal líva«.

Hetta stendur í skemtiteiginum Túnatos! Ikki má haldast, at Dimmalætting her vísir sømiligan atburð, ella ríða teir so niðarlaga politiskt, at hetta, sum er til víðgerðar í danska fólkinginum, kann brúkast sum veruleiki í Føroyum.

Onki verður sagt um,

hvat fólkatingslimur sambandsflokksins hevur sagt í hesum máli, men kanska lónar tað seg best at biða, tí sum sagt: »Hensigten helliger middel«.

Men sanniliga. Eg kann ikki fáa meg at trúgva, at tað er soleiðis státt. Tað stendur í hvussu so er mær greitt, at tað ikki á nakran hátt skal skerjast á teimum sosialu veitingunum í Føroyum. Um so verður, at skerjingar verða frá ríkinum, sum eg ikki trúgvi verða, so mugu vit taka tað yvir okkara fíggarlóg.

Sannleikin er jú tann, at gomul og sjúk, sum eiga ein sjálfvirkiligan rætt til hjálpa, fáa alt ov lítið. Teirra rættur, ja, tað er ein rættur, sum tæy eiga, er tíverri ikki varður nóg væl, tað hevur vist seg, síðani fólkapensjónin kom í 1959.

Sum tá var ein munandi bati ikki hevur havt ta útívikling sum annað mangt, sjálvt um okkara samfelag hevur broytt seg til tað betra í so mangar mætar.

Tann tryggileiki, sum er við teimum sosialu veitingunum og sum bleiv skaptur við lóg um

fólkapensjón, skal ikki skerjast so leingi, sum okkara flokkur verður umboðaður í Tinganesi og á Føroya lögtingi.

Eg minnst ikki skeivt, at tað var bert verandi blaðstjóri á Dimmalætting, G.L. Samuelsen, sum í sínari tíð stemmaði fyrri uppskoti P.M. Dam's, sum sett varð fram í 1958, um fólkapensjón.

Seinri bleiv í samgonguskjalinum sett hetta kravið, fyrst av javnaðarflokkinum. Og tað bleiv framt!

Tað kann vera, at fólkatíngið ætlar broytingar. Men teir hava so nóg, sum ikki er galdandi fyrri Føroyar. Og tað vil heldur ikki siga, at Føroya lögting ger tað sama.

Fyrri meg og min flokk er tað greitt, at ongar reglur verða broyttar. Um neyðugt verður við skerjingum orsakað av fíggarligum víðurskiftum, verða onnur øki á skerjast, ikki tað sosiala.

Tað skal ikki undir nokrum umstøðum røstast við tann lítla stuðul, sum gomul og sjúk fáa. Her má heldur hugast um ein bata, tí ikki er

við-
merkingar

henda lóggeva fylgd nóg væl upp, í mun til alla aðra prishækkan. Tæy, sum við virkissemi hava gjørt tað líviligt her á hesum klettum, skulu víta, tá tæy fella frá, at teimum er tryggjaður ein góður aldurdomur.

Og tæy, sum eru sjúk ella hava annað brek, skula víta, at tæy hava rætt til hjálpa, eina hjálpa, sum tæy sjálvi hava lagt grundarlagið undir.

Tá talan er um gomul og sjúk, kann og skal ikki verða spurt um krónur og oyru.

Hetta, rokni eg við, er breið semja um á Føroya lögtingi og verður talan um, at vit verða noyðd til at yvirtaka meiri gjaldingar í samband við hesa skipan, skilji eg, at sjálvst sambandsflokkurin verður við, um ikki annað, av taktiskum grundum.

Eitt vil eg sláa fast! Fyrri meg er tað krystallklárt, tá tað víðvíkir gomul og sjúk, og tæy, sum á annan hátt hava hjálpa fyrri neyðini, tæy eiga ein rætt og tann rættur er fyrri meg ikki Túnatos men Álvaratos.

Sverre Midjord

Hvat meinar Eilif Samuelsen við
tilvildarlig fólka Vald umboð?

Í Sosialinum nr. 58 er lesarabrev, har skúlanevndarlímur svarar uppá oddagrein, sum Eilif Samuelsen, lærari, hevur havt í Skúlablaðnum um tilvildarlig fólka í skúlanevndunum.

Upprunaliga ætlaði eg ikki at koma við viðmerkingum til hesa grein, tí vit javnaðarfólk hava so sanniliga verið væl nøgd við okkara umboð í teimum ymsu skúlanevndunum kring alt landið. Men eftir at hava lisið hetta lesarabrevið í Sosialinum nr. 58, tók eg nú kortini til pennin fyrri at bakka hendan skúlanevndarlímur upp.

Hvat meinar so Eilif Samuelsen við tilvildarlig

fólka Vald umboð? Er tað kanska ikki tilvildarligt at gerast lögtingslimur uppá eitt lutakast, serliga tá hugsað verður um, at onnur valevni til seinasta lögtingsval fingu væl yvir 200 atkvøður og vórðu kortini ikki vald. Sjálvr fekk Eilif 105 atkvøður og varð kortini valdur. Var tað ikki tilvildarligt?

Sannleikin er tann, Eilif, at tú hevur sjálvr staðið uppstillaður til skúlaráðið í Havn tvær ella tríggjar ferðir, men ert hvørja ferð vígaður og funnin ov lættur av Havnar borgarum, tí hesi hava fyrirtrekt Jóh. Alvhegg framum teg. Øll kenna við Jóh. Alvhegg sum ein djúpt trúgvandi

mann og tí er tað bert at frøast yvir, at júst hann situr í Tórshavnar skúlaráð og ikki tú.

Og hvat billar tú tær inn, at nýta Skúlablaðið til propaganda fyrri teg sjálvan? Var eg lærari, so hevði eg tikið hesa oddagrein tina illa upp, tí hetta kanst tú ikki loyva tær.

Men hvi manst tú sjálvr vera so ivrigur eftir at sleppa í Tórshavnar skúlaráð? Man tað ikki nettupp vera av persónligum orsökum. Tað ivist eg ikki í. Eina ella tvær ferðir hevur tú søkt um skúlastjórastarv í Havn, men ert baðar ferðir vórðin vrakaður til forðel fyrri aðrar. Og hvat er so at

gera? Jú, tað er gerast formaður í Føroya Lærarafelag, formaður í felagslærararáðnum í Havn og nú limur í skúlanevnd lögtingsins. So nú manglar bert tað eina, og tað er at gerast skúlaráðslímur í Havn. Men tað skal vera mín áheitan til øll sambandsfólk, veljið Jóh. Alvhegg til komandi skúlaráð, tí hann ger eitt megnararbeiði. Tað víta vit øll.

Og eitt er heilt vist, at verður tú valdur, Eilif, kanska ern eina ferð uppá lutakast, so vil eg so sanniliga kalla tað fyrri tilvildarligt.

Fyrri skúlanevndarlímur

Konserves ella konservativisma

Nú ein dagin loftaði eg ein um sera áhugaverdum hugsnarstøði. Vismáðurin greiður her frá hesum

æviga skrólandi barndómsins dreymin.

Vit pakka alt inni konserv. Blóðini, søguna,

sálmarnar og framtíðina. Øll gerast líka, t.v.s. líka fremmandgjord og skulu hugsa eins. At hetta yvir-

høvir letur seg gera, er ótrúligt. Man hitavíðger tæy og pakka tæy inn, so hugsa tæy líka sum ein,